

Синдбад-мореплавець: Друга подорож (арабська казка)

Автор Невідомий

– Довго жив я, горя-біди не знаючи, та якось знову закортіло мені подивитися на чужі краї, на далекі землі та острови й поторгувати там, аби було на що й далі солодко та весело жити.

Накупив я дорогих товарів, добре їх запакував, а потім наглянув чудовий корабель із шовковими вітрилами, вже налаштований до відплиття. Разом з іншими купцями повантажив я на нього свої товари, і того ж дня ми вирушили в путь.

Подорож наша минала щасливо. Ми пливли від острова до острова і скрізь, де причалювали, зустрічалися з купцями й благородними людьми, продавцями і покупцями, і продавали, купували та обмінювали товари.

Нарешті доля закинула нас на чудовий острів, де було багато дерев, які рясніли стиглими плодами, запашних квітів, чистих джерел, співучих птахів, але не було жодної оселі, жодної людини. Наш корабель кинув там якір, мандрівники й купці зійшли на берег і почали милуватися на дерева та квіти. Я теж зійшов на сушу й сів під деревом біля джерела з чистою водою.

Посидівши якийсь час, вирішив я під'їсти. Харч був у мене з собою. Я підживився, а потім захотілося мені спати, і я заснув – адже солодко спиться на свіжому повітрі, на легкому вітерці... Та коли я прокинувся, не побачив нікого з моїх супутників: корабель відплив разом з усіма, хто був на ньому, а про мене ніхто не згадав – жоден мандрівник, жоден купець, жоден матрос. Мене покинули на острові!

Глянув я праворуч, глянув ліворуч – хоч би єдина жива душа! І огорнула мене тяжка туга, тяжчої за яку вже не буває, і серце моє краялось з великої печалі та тривоги. І не було в мене нічого із благ світу цього – ні їжі, ні питва, – і залишився я один-однісінький і не знав, що мені робити. І сказав я в невимовному розпачі:

– Не завжди лишається цілим глек, коли падає! Якщо я врятувався першого разу й зустрів людей, котрі забрали мене з острова й привезли в залюднений край, то цього разу такого не буде. Ніхто не порятує мене!

І я гірко заплакав, жаліючи себе, і почав картатися тим, що подався в мандри, а не сидів спокійно в своєму домі, вдоволений та щасливий, ласуючи смачними стравами, чудовими напоями, маючи гарний одяг, не відчуваючи потреби ні в грошах, ні в товарах.

І став я журитись, що знову покинув Багдад після того, як зазнав лихих пригод під час першої мандрівки, і від горя та каяття ледве з глузду не зсунувся.

Я підвівся і почав ходити берегом туди й сюди, бо не міг більше всидіти на місці. Потім виліз на високо дерево й дивився на всі боки, але бачив тільки небо, море, пісок, дерева та птахів.

Проте трохи згодом я вгледів удалині якусь білу цяту. Я зліз із дерева й подався в той бік. Ішов довгенько, та врешті добувся до того місця й побачив, що то величезна біла баня. Я обійшов баню навкруги, але не відчув у собі сили та спритності, щоб видертись на неї, бо вона була зовсім гладенька і слизька.

Зробивши на піску позначку, я ще раз обійшов баню, щоб виміряти її основу – вона становила п'ятдесят кроків. Я почав міркувати, як би пробратися під баню (а день уже схилявся до вечора, й сонце незабаром мало зайти) – аж раптом усе навкруги миттю поринуло в темряву. Я здивувався, підвів голову і побачив, що над островом ширяє величезний птах з могутніми крилами; це він затулив сонце. Я здивувався ще дужче, але враз згадав бувальщину – її розповідали мені мандрівники – про велета-птаха ар-рухха, який годує своїх дітей слонами, і збагнув, що баня – це ар-руххове яйце.

А птах тим часом опустився на баню, обійняв її крилами й заснув.

Я зняв із голови свій тюрбан і, розв'язавши його, сплів із нього мотузку, а тоді обв'язав себе нею і кінець прикрутив до ніг ар-рухха. Міцно затягнувши вузол, я сказав собі:

"Може, птах перенесе мене в край, де є міста і люди. Це буде краще, ніж гинути отут на острові".

Я не спав усю ніч, а коли розвиднілось і зійшло сонце, ар-рухх знявся з яйця, голосно закричав і злетів зі мною в повітря. Він летів довго, піднімаючись вище й вище, і я вже подумав, що ми сягаємо хмар небесних. Потім птах почав спускатися й сів на якомусь узвишші.

Я швиденько відв'язався від його ніг – птах навіть не помітив мене.

Тремтячи всім тілом, я подався геть, а птах, схопивши щось із землі в пазурі, знову шугнув у небо. Я глянув на те, що взяв ар-рухх – то була величезна змія, – і дуже здивувався.

Почав я роздивлятися навсібіч і побачив, що під узвишшям лежить глибока і широка долина, а край долини стоїть гора – така стрімка та висока, що годі собі й уявити стрімкішу та вищу.

І пойняв мене розпач, і я вигукнув:

– О, якби я залишився на острові! Там краще, ніж у цій пустелі! Там були дерева із плодами й джерела з чистою водою, а тут немає ні дерев, ні плодів, ні джерел. Щоразу, коли я рятуюсь від біди, то попадаю в іншу, ще страшнішу! Горе мені, горе!

Щоб збадьорити себе, я спустився в долину й побачив, що земля там – з алмазу, яким свердлять метали, коштовні самоцвіти й роблять отвори в порцеляні та в оніксі. Алмаз дуже твердий і міцний, його не бере ні залізо, ні камінь, і нічим не можна відкряти від нього бодай шматочок, нічим не можна його розбити – хіба що свинцевим каменем. А вся долина кишіла зміями, товстими і довгими, як стовбур пальми, і були ті змії такі здоровенні, що кожна, певно, могла б проковтнути слона. Ці змії вдень ховаються, а вночі виповзають – бояться, що ар-рухх їх схопить і роздере на шматки.

І я залишився в долині, картаючи себе й подумки промовляючи:

"Присягаюсь аллахом, я сам прирік себе на загибель!"

Сонце схилялося до заходу, я став шукати місце для ночівлі і, боячися змій, забув про їжу та питво. Нарешті помітив я печеру. Вхід до неї був вузький, але я проліз туди і знайшов великий камінь. Затуливши вхід цим каменем, я сказав сам собі:

"Тепер я в безпеці! Перебуду тут ніч, а коли настане день, вийду".

Я озирнувся – і побачив величезну змію! Вона лежала посеред печери. І пойняв мене страх, і волосся стало в мене сторч, і я доручив своє життя долі.

Всю ніч я не спав, а рано-вранці відсунув од входу до печери камінь і вийшов із неї. Голова в мене паморочилась від безсоння, голоду та страху.

Я бродив долиною, коли раптом переді мною впав на землю великий шматок м'яса. Я страшенно здивувався. Та враз пригадав бувальщину, яку чув од купців і мандрівників. Вони розповідали, що в горах, які родять алмази, на людину чигають жахливі небезпеки, тож ніхто не може туди дістатися. Однак купці, які торгують самоцвітами, домудрувались ось до чого: вони ріжуть вівцю, м'ясо рубають на шматки і скидають з гори в долину. М'ясо падає на землю, і до нього прилипають алмази. До полудня м'ясо лежить там, а потім налітають орли та яструби, хапають його в пазурі й піднімаються на вершину гори. Тоді купці підходять ближче і зчиняють галас, і птахи, сполохані, знімаються й летять геть а м'ясо залишається. Купці хапають його, відліплюють алмази, м'ясо викидають, а самі мерщій тікають, забравши алмази.

Отож коли я глянув на шматок м'яса, то згадав ту бувальщину й не гаючись, заходився збирати алмази. Я клав їх за пазуху, за пояс, у тюрбан. Потім прив'язав м'ясо собі до грудей і ліг долілиць на землю, міцно вхопившись за м'ясо руками.

По недовгім часі я побачив орла – він кружляв наді мною. Тоді орел сів на мене, схопив у пазурі м'ясо й шугнув угору – і я з ним!

Орел сів на вершині гори і вже хотів був одірвати від м'яса добрячий кусень – аж коли почувся гучний галас і грюкіт. То купці полохали орла. Орел сіпнувся і злетів у повітря, а я лишився на вершині.

Один із купців підійшов ближче і, побачивши мене та мій вимашений кров'ю одяг, дуже злякався. Не мовивши й слова, він схилювся над м'ясом, пильно його оглянув, але не знайшов на ньому жодного алмаза.

– О горе, горе! Що ж це таке? – вражено вигукнув він.

Я підійшов до нього, і він спитав:

– Хто ти і як тут опинився?

– Не бійся мене! Я теж мирний купець, але зі мною сталася жахлива пригода, – відповів я.

І я розказав йому, як потрапив у долину й на цю дивовижну гору

– Я маю багато алмазів і дам тобі, скільки забажаєш, – мовив я під кінець. – Не журись і не побивайся!

Купець подякував мені, побажав щастя, і ми почали приязно з ним гомоніти.

Інші купці почули наші голоси й підійшли до нас. Вони привітали мене з порятунком і сказали, що візьмуть з собою.

Я розповів і їм свою історію, а потім подарував купцеві, який допоміг мені

вибратись з долини, багато алмазів, і він дуже зрадив і не знав, як мені й дякувати.

- Доля наче подарувала тобі друге життя, - сказали купці, - досі нікому не пощастило вибратися з цієї долини.

І я перебув ніч з купцями в безпечному місці, тішачись, що врятувався від змій і зустрівся з людьми.

А коли настав день, ми вирушили в путь - пішли схилами цієї гори - і побачили силу-силенну змій.

Нарешті ми дісталися якогось саду на великому й гарному острові.

В саду росли камфорні дерева; в затінку кожного дерева розмістилося б сто душ. Коли хочеш роздобути камфори, то треба просвердлити в стовбурі дірку, і з дерева потече сік, який поволі густішатиме. В цьому соку багато камфори. А дерево після цього всихає і годиться тільки на дрова.

На цьому острові водилися тварини, які звуться аль-каркадан (носоріг). Вони їдять саму лиш траву, пасуться, як наші корови та буйволи, але тіло в них більше за тіло верблюда, а на голові росте товстий ріг завдовжки десять ліктів. І на тому розі зображено людину. Моряки й бувалі мандрівники розповіли нам, що аль-каркадан настромлює на свій ріг великого слона і так пасеться. Слоновий лій розтоплюється під сонцем і стікає на голову аль-каркадана, заливає йому очі, і аль-каркадан сліпне. Він лягає на березі, а тоді прилітає птах ар-рухх, хапає його в пазурі й несе до своїх дітей, яких годує і аль-каркаданом, і слоном, настромленим на ріг.

Я бачив на цьому острові багато тварин, схожих на буйволів, але таких, як у нас, там немає.

За алмази купці дали мені цілу купу різних товарів та грошей - диргемів та динарів, - і я пішов далі разом із ними. Ми переходили з долини в долину, із міста в місто і скрізь продавали та купували, аж поки добрались до міста Басри. Там я прожив кілька днів, а потім вирушив до славного міста Багдада. Приніс у рідний дім багато алмазів, грошей і цінних товарів.

Усім своїм родичам я підніс дорогі подарунки.

І знову став я солодко їсти та пити, вбиратись у розкішний одяг, приятелювати з багатими людьми. І забув я все, чого натерпівся, і жив, розкошуючи, нічим не турбуючись, ні за чим не тужачи. Люди приходили до мене, і я розповідав їм про свої мандри по чужих землях, і вони вітали мене з порятунком та поверненням.

Отака була моя друга подорож, а завтра, коли буде ласка аллаха, я розкажу тобі, Синдбаде, про третю подорож.

Скінчивши свою розповідь Синдбад-мореплавець звелів дати Синдбадові-сухопутцю сто золотих, і той узяв гроші, подякував і подався додому, дивуючися з того, на які небезпеки довелось наразитися купцеві. А вранці він знову прийшов до Синдбада-мореплавця. Коли всі зібрались і попоїли, господар знову почав розповідати.